

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора економічних наук, професора,
завідувача кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національного університету «Чернігівська політехніка»
Дубини Максима Вікторовича
на дисертаційну роботу Кононенка Сергія Олександровича
на тему: «Управління розвитком аутсорсингових підприємств у сфері
електронної комерції в умовах глобальної діджиталізації»
подану на здобуття доктора філософії
за спеціальністю 073 «Менеджмент»**

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження

В умовах глобальної діджиталізації розвиток вітчизняного сектору аутсорсингових послуг набуває особливого значення, оскільки дозволяє активно інтегрувати малі та середні підприємства у глобальні цифрові ланцюжки створення вартості, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності національної соціально-економічної системи. До того ж, виступаючи важливими гравцями на ринку електронної комерції, аутсорсингові підприємства активно впливають на інтеграцію сектору у глобальний цифровий простір.

З огляду на те, що діяльність аутсорсингових підприємств у сфері електронної комерції є динамічною та ризиковою, а зовнішнє середовище характеризується невизначеністю та нестабільністю, у тому числі обумовлених війною в Україні та стрімкими змінами у світовому бізнес-середовищі, ефективне управління розвитком цих підприємств набуває вирішального значення. Хоча підприємства намагаються частково нівелювати ризики та стабілізувати розвиток власними силами, очевидно, що їхні зусилля є недостатніми. Оскільки аутсорсингові підприємства, надаючи послуги у сфері електронної комерції, сприяють розвитку цифрової економіки, перед науковцями та практиками постає потреба в удосконаленні теоретико-прикладних положень управління розвитком таких підприємств з урахуванням вимог глобальної діджиталізації. Саме це обумовлює актуальність теми дисертаційної роботи Кононенка С.О.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Кононенка Сергія Олександровича виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка», зокрема, робота є складовою наступних науково-дослідних тем: «Розвиток підприємництва у сфері інфраструктурного забезпечення бізнесу» (№ ДР 0119U103582), «Модель повоєнного відновлення прикордонних університетів України в епоху

цифровізації за концепцією сталого розвитку» (номер державної реєстрації №98/23); «Модель повоєнного розвитку кредитних установ на основі штучного інтелекту: кастомізація фінансових послуг та пруденційний нагляд» (номер державної реєстрації №101/24), та "Стратегічний розвиток регіонального підприємництва в контексті глобальних трендів та викликів повоєнного відновлення" (№ ДР 0125U000379).

Ступінь обґрунтованості та відповідності наукових положень, висновків і рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертації дає змогу зробити висновок, що сформовані автором наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими та достовірними. Результати дисертаційної роботи базуються на проведених автором дослідженнях теоретичного та емпіричного характеру. Мета дисертації, яка полягає в поглибленні теоретико-методичних засад функціонування аутсорсингових підприємств у сфері електронної комерції та розробці прикладних положень підтримки їхнього стабільного розвитку в умовах глобальної діджиталізації, відповідає темі дослідження, а сформульовані об'єкт та предмет дослідження відповідають науково-методичним вимогам.

Дисертаційна робота є логічним, структурованим та завершеним науковим дослідженням, якість якого підтверджує системність дослідження, що дозволило вирішити поставлене науково-прикладне завдання щодо розвитку аутсорсингових підприємств у сфері електронної комерції. Теоретична частина дослідження була обґрунтована з урахуванням результатів аналізу наукових праць українських та закордонних учених, а також нормативно-правових, законодавчих, статистичних матеріалів, особистих спостережень та розрахунків автора.

Достовірність наукових результатів та обґрунтованість наведених автором висновків обумовлена правильно розробленими методологічними положеннями дослідження. У роботі використано такі методи: контент-аналіз, ретроспективний аналіз, системний та синергетичний підходи, компаративний метод, структурно-функціональний аналіз, статистичні методи, методи структурного аналізу, графоаналітичний, табличний методи.

Обґрунтованість наукових пропозицій автора, висновків та представлених рекомендацій підтверджується їхньою апробацією на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також науковими публікаціями.

Структура і зміст дисертаційної роботи Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків. Загальний обсяг роботи становить 256 сторінок, з них основний текст – 201

сторінки. У дисертації розглянуто теоретичні, методичні та практичні засади управління розвитком аутсорсингових підприємств у сфері електронної комерції в умовах глобальної діджиталізації.

Висновки, зроблені за результатами дослідження, є змістовними та розкривають результати виконання поставлених завдань дослідження. Дисертаційна робота є логічною, послідовною та завершеною працею, що виконана автором самостійно. Пропозиції автора пройшли апробацію та доведені до практичного використання.

Наукова новизна одержаних результатів

Серед найбільш важливих наукових здобутків, які характеризують новизну дослідження, на особливу увагу заслуговують такі:

- методичний підхід щодо вибору оптимального провайдера аутсорсингових послуг в сфері електронної комерції, що ґрунтується на модифікації ключових методологічних положень TOPSIS (с. 79-82, рис. 1.11);

- концептуальний підхід до аналізу структури системи електронної комерції, що представлена через комплексний взаємозв'язок наступних рівнів: адміністративного, інфраструктурного, системної обробки бізнес-процесів, реалізації бізнес-процесів (с. 58, рис. 1.3);

- концептуальна модель інтеграції аутсорсингових послуг у систему підприємства електронної комерції (с. 60, рис. 1.4);

- удосконалення механізму впливу аутсорсингу на конкурентоспроможність підприємств електронної комерції (с. 67, рис. 1.6);

- структурно-логічна схема прийняття рішень щодо доцільності використання аутсорсингу у діяльності підприємств електронної комерції (с. 70, рис. 1.8);

- модель трансформації інституційного середовища функціонування аутсорсингових компаній у сфері електронної комерції в умовах цифрової економіки (с. 142, рис. 3.1);

- підходи щодо виокремлення базових функцій аутсорсингу як елементу системи управління підприємством електронної комерції, серед яких визначено такі: сервісна, трансформаційна, координаційна, мотиваційна, організаційна, адаптаційна, інтеграційна та стратегічна (с. 44-45);

- підходи до розуміння сутності поняття «аутсорсингова послуга в системі електронної комерції», що визначено на основі дослідження змісту таких дефініцій як «електронна комерція», «аутсорсинг» (с. 61);

- механізм управління розвитком аутсорсингових підприємств у сфері електронної комерції (с. 164, рис. 3.7);

- матриця вибору стратегії розвитку підприємства електронної комерції, яке використовує аутсорсингові послуги в умовах глобальної цифрової трансформації (с. 188, табл. 3.10).

Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення отриманих результатів полягає в доведенні основних положень, викладених у дисертації, до рівня методичних розробок та практичних рекомендацій щодо забезпечення розвитку аутсорсингових підприємств у сфері електронної комерції в умовах глобальної діджиталізації.

Рекомендації автора використані у практичній діяльності: Чернігівської обласної військової адміністрації, Департаментом економічного розвитку (№ 03.02-10/1789 від 24.10.2025 р.); ТОВ «Торговий дія «ВІАТ» (№147 від 21.10.2025 р.); ПрАТ «Насіння Чернігівщини» (№24 від 30.10.2025 р.); Чернігівською Регіональною Торгово-Промисловою Палатою (№185/01 від 12.11.2025 р.); Чернігівської філії ТОВ «Метал Холдінг Трейд» (№11 від 05.11.2025); Національного університету «Чернігівська політехніка» (№ 202/08-2859/ВС від 13.11.2025 р.).

Повнота відображення наукових положень дисертаційної роботи в опублікованих працях

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано у 16 наукових працях, серед яких: 1 стаття, яку включено до складу наукометричних баз Web of Science; 6 статей у наукових фахових виданнях України; 9 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях та тез доповідей на всеукраїнських науково-практичних конференціях. Загальний обсяг публікацій складає 12,7 д.а., з яких автору належить – 6,4 д.а.

Автором дотримані вимоги п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 19 травня 2023 р. № 502), щодо кількості публікацій, відповідності опублікованим результатам тим, що містяться у дисертації, апробації її основних положень.

Дотримання норм академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності.

Дисертант дотримувався норм та принципів академічної доброчесності, норм законодавства про авторське право, порушень яких, як і академічного плагиату, не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

**Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви,
зауваження на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям
дискусії під час захисту дисертації**

Зауважуючи високий рівень дисертаційного дослідження слід зазначити наступні зауваження та дискусійні положення:

1. У підрозділі 1.1 (с. 39) автором представлено власне визначення категорії «аутсорсинг» і в його контексті наголошується на можливості досягнення підприємством-замовником довгострокових конкретних переваг. На нашу думку, доцільно було б конкретизувати характер подібних переваг, умови їх формування аутсорсинговими підприємствами.

2. У підрозділі 1.2 автором представлено процес інтеграції аутсорсингових послуг в діяльність підприємств електронної комерції. При цьому варто було б більше уваги приділити дослідженню впливу діджиталізації на функціонування зазначених підприємств, аутсорсингових компаній та їхню інтеграцію.

3. На рис. 3.1 (с. 142) автором представлено схему зміни інституційного середовища надання аутсорсингових послуг у системі електронної комерції України в умовах її активної цифровізації. Проте варто було б конкретизувати наслідки зазначених змін та заходи, які необхідно реалізувати для отримання очікуваних результатів від трансформації такого середовища.

4. Хоча у підрозділі 3.2 автором представлено вектори застосування підприємствами електронної комерції аутсорсингових послуг для досягнення сталого розвитку в умовах глобальної діджиталізації (с. 171), доцільно було б навести конкретні приклади ефективної співпраці між аутсорсинговими компаніями та зазначеними підприємствами, проаналізувати умови та особливості підтримки такої співпраці.

5. На рис. 3.13 (с. 195) представлено сценарії розвитку аутсорсингових послуг на вітчизняному ринку електронної комерції у післявоєнній перспективі. Автору слід було б більш детально конкретизувати заходи, що сприяли б реалізації оптимістичного сценарію, а також визначити умови, за яких аутсорсингові підприємства можуть підтримувати довгостроковий розвиток в умовах глобальної діджиталізації.

Однак вказані вище зауваження та дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Кононенка С. О.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Кононенка Сергія Олександровича на тему «Управління розвитком аутсорсингових підприємств у сфері електронної комерції в умовах глобальної діджиталізації» є завершеним, самостійним дослідженням, виконаним на актуальну тему, містить положення наукової новизни, а також володіє теоретичним та практичним значенням.

Дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 073 Менеджмент.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів», та змін до Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Кононенко Сергій Олександрович, автор дисертаційної роботи «Управління розвитком аутсорсингових підприємств у сфері електронної комерції в умовах глобальної діджиталізації», заслуговує на присудження наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 073 Менеджмент.

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Національного університету
«Чернігівська політехніка»

Максим ДУБИНА